

JUSTIITS- JA DIGIMINISTEERIUM

Advokaadibüroo COBALT O
mart.blondal@cobalt.legal

Teie 29.07.2025
Meie 12.08.2025

nr 4-4/4344-3
nr 21-3/25/6421-2

Vastus selgitustaotlusele

Esitame vastused selgitustaotlusele elektroonilise side seaduse (edaspidi ESS), Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2018/1972, 11. detsember 2018, millega kehtestatakse Euroopa elektroonilise side seadustik (edaspidi *direktiiv 2018/1972*) ja teiste Euroopa Liidu õigusaktide kohaldamisest küsimuste järjekorras. Küsimustest eeldame, et selgitustaotlus on seotud Euroopa Liidu Kohtus oleva kohtuasja C-354/24 halduskohtu poolt Kohtule esitatud küsimustega ning eesmärk on saada teada, mida ning mil moel on Eesti Vabariik on enda seisukohtadeni jõudnud. Seetõttu esitatud küsimused pole otseselt seotud õiguslaste selgituste küsimusega MSVS § 3 tähenduses ning selgitustaotlusele on võimalik vastata ainult üldistatult, mitte konkreetse poolelioleva kohtuasja seisukohtade kontekstis.

1. Esiteks paluksime selgitada, mis õiguslikel ja faktilistel alustel on jõutud seisukohani, et ESS-i relevantseid normid kuuluvad Direktiivi kohaldamisalasse. Kuna ESS § 87³ on üles ehitatud eeldusest, et riist- ja tarkvarad sideteenustes võivad olla potentsiaalne julgeoleku risk, siis on see riiklikult rohkem reguleeritud. Seega, palun täpsustage, kuidas suhestub Eesti kui liikmesriigi ja EL pädevused julgeoleku ja sideteenuste valdkonnas. Kuivõrd Euroopa Liidu Lepingu („ELL“) artikli 4 lg 2 alusel on Euroopa Liidul kohustus austada liikmesriigi põhifunktsioone, rõhutades, et eelkõige riigi julgeolek jääb iga liikmesriigi ainuvastutusse, siis kuidas võeti seda arvesse seisukoha, et riigisisised õigusnormid kuuluvad direktiivi 2018/1972 kohaldamisalasse, loomisel.

Arvestades, et küsimus on esitatud direktiivi 2018/1972 kohta, siis ei ole võimalik selgitust esitada, kuivõrd viidatud direktiivi ei ole kättesaadav Euroopa Liidu Teataja kaudu ning Justiits- ja Digiministeeriumil puudub ka teave vastava direktiivi vastuvõtmise kohta.

Küll aga saame märkida järgmist:

Direktiiv 2018/1972 ei sisalda otseseid meetmeid riigi julgeoleku tagamiseks – selle reguleerimise pädevus on igal liikmesriigil endal. Küll aga sisaldavad EL õigusaktid põhimõtteid, millega liikmesriikidel tuleb võrgu- ja infosüsteemide reguleerimisel arvestada, sh direktiiv 2018/1972 rõhutab ka võrgu- ja infosüsteemide turvalisuse imperatiivsust, mis on sätestatud õigusaktides olulise eesmärgina (vt art 1 lg 2a).¹

2. Teiseks ja eelneva küsimuse jätkuks - Direktiivis esineb keeld piirata elektroonilise side võrkude ja teenuste pakkumise vabadust artikli 12 lõike 1 tähenduses. Õiguslaste selgituse taotluses palume täpsustada, millisest seisukohast ja millistel kaalutlustel ollakse lähtunud leides, et puudub vastuolu mõlema EL õigusakti osas – nii ELL artikli 4 lõike 2 (riigi julgeoleku ainuvastutuse) kui ka Direktiivi artikli 12 lõike 1 (keelu osas piirata elektroonilise side pakkumise vabadust). Nende kaalutluste põhjal palun selgitada, kuidas see suhestub ESS-i rakendamisesse – mis ulatuses ja põhjustel on Eestil

¹ Direktiivi eesmärk (art 1 lg 2a) on mh tagada võrkude ja teenuste turvalisus. Selleks tagavad liikmesriigid, et elektroonilise side võrkude ja elektroonilise side teenuste pakkujad võtavad meetmeid võrkude ja teenuste turvalisusega seotud riskide vähendamiseks.

diskretsioon ning mil määral on see EL õiguse tasemel ära reguleeritud. Selle valguses – olukorras, kus riigi seisukohaks on, et julgeoleku kaalutlustel elektroonilise side võrkudele piirangute seadmine on liikmesriigi ainupädevuses (kas ELL art 4 lg 2, Euroopa Liidu Toimimise lepingu art 36 või muu relevantse normi alusel), kas antud diskretsioon on Eesti suhtes piiramatu või esinevad asjaolud, nt täitevvõimule liigse diskretsiooni andmine ja seeläbi proportsionaalsuse põhimõtte rikkumine, mispuhul julgeoleku kaalutlustel piirangute seadmine langeb siseriiklikust pädevusest välja ja nii olles siiski vastuolus EL õigusnormidega.

Direktiivi 2018/1972 artikli 12 lõike 1 kohaselt peab liikmesriik tagama elektroonilise side võrkude ja teenuste pakkumise vabaduse. ESS ei piira uute teenuseosutajate turule tulekut, mis on sätestatud ka ESS § 3 lõikes 1. Küll on riigil õigus avalikku huvi, teiste isikute õigusi, riigi julgeolekut, piiratud ressursse jms arvestades piirata teenuse osutaja tegevusvabadust teenuse osutamisel. Nii näiteks ei ole kõigile võimalik tagada raadiosagedust või võimalust omavoliliselt rajada võrke või kasutada mistahes seadmeid või otsustada tarbijale osutatava teenuse teatud tingimuste üle. Seega tuleb eristada teenuse pakkumise piiramist eraldi keskkonnast, kus teenust pakkuda soovitakse. Riigi poolt riikliku julgeoleku eesmärkidel seatud piirang kasutava tehnoloogia osas on osa keskkonnast ja sellega peab arvestama iga teenust pakkuda sooviv isik. Olete oma selgitustaotluses õigesti välja toonud riigi õiguse mõjutada teenuste pakkumise tehnilisi tingimusi, muuhulgas julgeoleku eesmärkidel teenuste pakkumist, ilma teenuste vaba liikumise põhimõtet kahjustamata.

3. Täiendavalt piirangute kaalutluste osas - kuidas on tõlgendatud Direktiivi artikli 12 lõike 1 keeldu ESS-i riist- ja tarkvara kasutusloa kohustuse osas, olukorras, kus vajalik võib olla enne kohustuse kehtestamist teavitada Euroopa Komisjoni. Kas teavitamiskohustuse rikkumise korral esineks Välisministeeriumi hinnangul kohustus jätta riigisisesed õigusnormid kohaldamata?

Oleme eespool välja toonud, et tuleb eristada teenuse pakkumise vabadust teenuse osutamiseks kasutatavate vahenditele esitatud nõuetest. ESSiga ei ole seatud piiranguid ettevõtjatele (näiteks päritolu, teenuse osutamise kestus jne).

4. Eraldiseisvalt paluks õigusliku selgitust olukorrale, kus riist- või tarkvara, mis oli sidevõrgus enne selgitustaotluse esemeks oleva meetme (loakohustuse) kehtestamist olemas, antaks meetme jõustumisel kasutusloa lühemaks ajaks, kui on sell riist- või tarkvara kasulik eluiga – kas sellisel juhul ollakse hinnangul, et riik omandab justkui kasutusloa lõppemisel riist- või tarkvara õiguspäraselt, mispuhul tekiks isikule kahju hüvitamise nõue? Kui ollakse seisukohal, et nõue esineb, siis selgitage palun, mil määral oleks kirjeldatud olukorra puhul tegemist omandi äravõtmisega Euroopa Liidu põhiõiguse harta5 artikli 17 lõike 1 II lause tähenduses.

Riigil ei ole kohustust kasutusaia ületanud või kasutusloata jäänud riist- või tarkvara omandamiseks või väljaostmiseks. Riist- või tarkvara kasutusloata jätmist ei saa käsitleda omandi äravõtmisena. Nii näiteks puudub riigil kohustus välja osta mootorsõiduk, mis ei vasta riigi kehtestatud tehnonõuetele ja millega seetõttu ei või liikluses osaleda.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Taavi Viilukas
juhataja

Guido Pääsuke
guido.paasuke@justdigi.ee